

โครงการพัฒนาพื้นที่พรุแหมแหม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบุโละบุโย อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

1. ชื่อโครงการ

โครงการพัฒนาพื้นที่พรุแหมแหม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบุโละบุโย อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

พื้นที่พรุแหมแหม

พื้นที่พรุแหมแหม ครอบคลุมพื้นที่ 2 อำเภอ 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลปะเสยะวอ ตำบลบางเก่า อำเภอสายบุรี และตำบลพ้อมิ่ง ตำบลน้ำป่อ อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี

2. ความเป็นมาของโครงการ

ลุงวาเต็ง ปูเต๊ะ เข้าเฝ้าในหลวง

วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสภาพพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำคลองน้ำจืด - คลองแม่แม อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เมื่อถึงชายคลองน้ำจืด บ้านทุ่งเค็จ เป็นเวลาตะวันตกขอบฟ้าพอดี พระองค์ได้ทรงพิจารณาแผนที่ด้วยแสงไฟฉายเป็นเวลานาน ทรงรับสั่งให้ไปตามเจ้าของที่ดินมาเข้าเฝ้าฯ วันนั้น ลุงวาเต็ง ปูเต๊ะ กำลังทำสวนอยู่กับภรรยา นุ่งกางเกงชาวเลไม่ได้สวมเสื้อ ในหลวงทรงสอบถามเส้นทางการขุดคลองสายทุ่งเค็จ ว่ามีเขตติดต่อที่ไหนบ้าง จะสร้างคลองชลประทานให้ ลุงวาเต็งจึงได้กราบทูลฯ ให้ในหลวงทรงทราบ

วันรุ่งขึ้นข้าราชการที่มารับเสด็จฯ ก็ต้องตกตะลึงไปตามๆ กัน เมื่อพระองค์ทรงรับสั่งให้ลุงวาเต็ง พายเรือให้พระองค์เสด็จฯ ตรวจสอบคลองสายทุ่งเค็จ พระองค์ตรัสถามพร้อมเปิดแผนที่ เพื่อให้รู้ว่าจะสร้างแหล่งชลประทานอย่างไร โดยระหว่างพายเรือลุงวาเต็ง ได้กราบทูลฯ ในหลวงว่า เมื่อถึงเวลาหน้าฝนน้ำจะท่วมทำนาไม่ได้ เมื่อถึงหน้าแล้งก็ทำนาไม่ได้เพราะไม่มีน้ำทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน ชาวบ้านได้แต่ทำการเกษตรตามวิถีชีวิตของคนชนบท คือ ปลูกพืชผักสวนครัวและทำสวนไว้กินกัน ชะรอยในหลวงจะทรงลงใจ จึงตรัสถามขอที่ดินเพื่อทำโครงการพระราชดำริ ด้วยความปลอบปลื้มลุงวาเต็ง ปูเต๊ะ จึงยกที่ดินถวายให้พระองค์ทันที

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ เสด็จสำรวจคลองสายทุ่งเค็จ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับงานชลประทานให้พิจารณาวางโครงการก่อสร้างชุดคลองระบายน้ำและอาคารบังคับน้ำ เพื่อช่วยระบายน้ำที่ท่วมซึ่งออกจากพื้นที่ ป้องกันน้ำเค็มไม่ให้ไหลเข้าสู่พื้นที่ทำการเกษตรและเก็บกักน้ำจืดไว้ให้เกษตรกรใช้ทำการเพาะปลูก ใช้อุโมงค์-บริโกล์ ได้ตลอดทั้งปี และยังสามารถใช้คลองระบายน้ำเป็นแหล่งทำการประมงได้

ด้านประมง

สำนักงานประมงจังหวัดปัตตานี ให้การสนับสนุนปลากินพืช เช่น ปลานิลดำและปลานิลแดง ให้เกษตรกรเลี้ยงปลา ในบ่อดิน พร้อมทั้งสนับสนุนวัสดุปรับปรุงสภาพน้ำในบ่อ เช่น ปูนขาวและปุ๋ยคอก

ด้านปศุสัตว์

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี สนับสนุนพันธุ์เป็ดเทศ ไก่พื้นเมือง แพะนม พร้อมทั้งส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์ ส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรรวมกลุ่มเลี้ยงแพะนม

ด้านพัฒนาที่ดิน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ดี ได้แก่ ข้าวพันธุ์ชัยนาท1 ข้าวพันธุ์หอมสุพรรณบุรี และข้าวพันธุ์เหนียวพัทลุง หลังฤดูการเก็บเกี่ยวข้าว ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชไร่และพืชผักตลอดทั้งปี เช่น ฝักบัว แตงกวา พริกหยวก บวบเหลี่ยม ถั่วฝักยาว ฯลฯ ต่อจากนั้นส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชปุ๋ยสด การทำและการใช้ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ เพื่อปรับปรุงบำรุงดินในการทำนาครั้งต่อไป

โครงการพัฒนาพื้นที่พรุแหมแม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี นับเป็นพื้นที่ขยายผลการดำเนินการ ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ที่ประสบความสำเร็จ

สร้างอาคารบังคับน้ำ

ชุดคลองระบายน้ำ

เกษตรกรรมมีน้ำเพียงพอในการเพาะปลูก

คลองระบายน้ำทำการประมงได้

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อปรับปรุงพื้นที่พรุ ให้กลับมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้
2. เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่ได้ประกอบอาชีพหลัก และมีรายได้ประจำในพื้นที่ของตน
3. เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาพื้นที่พรุ

4. ที่ตั้งโครงการ

โครงการพัฒนาพื้นที่พรุแหมแหม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งอยู่ที่ บ้านป่าหุง หมู่ที่ 4 ตำบลบางเก่า อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีเนื้อที่ 200 ไร่

อยู่ระหว่างพิกัด N 741000 - 751000 E 784000 - 790000

บนแผนที่ประเทศไทย มาตรฐาน 1 : 50,000 ลำดับชุดที่ L7018 ระวังแผนที่ 5322 III

และ 5322 IV

สถานที่ดำเนินการ

1. บ้านป่าหุง หมู่ที่ 4 ตำบลบางเก่า อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
2. บ้านนาละแวก หมู่ที่ 5 ตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

สภาพทางธรณีวิทยาและสภาพดินของพื้นที่พฤษภาคม

1. ดินสันทรายเก่าและใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของบริเวณพฤษภาคม สภาพพื้นที่มีลักษณะสูงๆ ต่ำๆ เนื้อดินเป็นทรายจืด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ชื้นคานทำให้มีปัญหาในการระบายน้ำและการซบเซาของรากพืช มีข้อจำกัดในการปลูกพืชมาก การแก้ไขปรับปรุงดินต้องลงทุนค่อนข้างสูง

2. ดินที่เกิดการทับถมในสภาพน้ำกร่อย สภาพเป็นพื้นที่ราบลุ่มมีน้ำขังระดับน้ำใต้ดินต่ำ ดินเป็นกรดจัด สามารถพัฒนาพื้นที่สำหรับการปลูกข้าวได้ แม้จะมีปัญหากรดจัด ซึ่งต้องลงทุนปรับปรุงดินในการใช้พื้นที่จำเป็นต้องรักษาระดับน้ำใต้ดินต่ำสุดไม่ให้ลึกเกิน 60 เซนติเมตร

3. ดินที่เกิดจากตะกอนแม่น้ำเก่าที่ตกทับถมในที่ราบลุ่ม สภาพพื้นที่ไม่สม่ำเสมอ บางแห่งเป็นที่ลุ่มต่ำมีน้ำท่วมขัง การระบายน้ำเร็ว มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อการเพาะปลูกสูง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติมากกว่าที่อื่นๆ เหมาะแก่การปลูกข้าว

4. ดินที่เกิดจากตะกอนแม่น้ำเก่าที่ตกทับถมในที่ราบตะกอนน้ำระดับต่ำ สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สภาพดินเป็นกรดเล็กน้อย

5. ดินที่เกิดจากตะกอนแม่น้ำเก่าที่ตกทับถมในที่ราบตะกอนน้ำระดับกลางและสูง สภาพพื้นที่สูงๆ ต่ำๆ ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ สภาพดินมีฤทธิ์ความเป็นกรดปานกลางถึงกรดจัด

6. ดินอินทรีย์ สภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มต่ำ มีน้ำท่วมขังเกือบตลอดปี มีชั้นอินทรีย์วัตถุสะสมอยู่ตอนบนหนาประมาณ 50-100 เซนติเมตร ส่วนดินชั้นล่างเป็นดินตะกอนทะเล พร้อมทั้งเปลี่ยนสภาพให้เกิดกรดได้ ดินชนิดนี้จัดได้ว่าไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช

การสำรวจสภาพของดินบริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่พฤษภาคมฯ ในเขตอำเภอสาบบุรี เกิดขึ้นระหว่างเส้นสันทรายเป็นแนวแคบๆ สลับกับที่ลุ่มระหว่างสันทรายยาวขนานกับฝั่งทะเล บริเวณที่เป็นสันทรายดินมีลักษณะเป็นดินทรายจืด บริเวณที่ลุ่มดินมีลักษณะเป็นดินอินทรีย์ การใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่ใช้บริเวณที่ลุ่ม คือ ทำนาปี สำหรับสภาพน้ำในหน้าฝนคุณภาพของน้ำไม่มีปัญหา เพราะปริมาณน้ำฝนจะเจือจางความเป็นกรดของน้ำ หน้าแล้งเกษตรกรไม่กล้านำน้ำไปใช้ในการเพาะปลูก เพราะสีของน้ำดำคล้ำ เกรงว่าจะเป็นอันตรายต่อพืชผัก

สภาพน้ำในหน้าฝน

สภาพพื้นที่

สภาพพื้นที่ของพรุแฉะ

1. พื้นที่พรุ หรือพื้นที่ลุ่มน้ำขัง (Swamp) เป็นพรุเล็กๆ เกิดเป็นแนวแคบๆ ระหว่างสันทรายกับชายฝั่งทะเล ประกอบด้วย

- พรุบริเวณบ้านบางเก่าเหนือ-บางเก่าใต้ เป็นพรุที่ใกล้ชายฝั่งทะเลมากที่สุด มีความกว้างประมาณ 500-600 เมตร ยาวตามแนวเหนือ-ใต้ ประมาณ 10 กิโลเมตร

- พรุบริเวณบ้านยามูซอ เป็นพรุที่อยู่ถัดจากพรุแรกเข้ามาประมาณ 2 กิโลเมตร มีความกว้างประมาณ 300-400 เมตร ยาวตามแนวเหนือ-ใต้ ประมาณ 10 กิโลเมตร

- พรุบริเวณบ้านบาเลาะ เป็นพรุที่อยู่ถัดเข้ามาจากพรุบริเวณบ้านยามูซอเข้ามาประมาณ 1 กิโลเมตร มีความกว้างประมาณ 100-200 เมตร ยาว 4 กิโลเมตร

- พรุบริเวณบ้านโคกหม้อ เกิดตามแนวลำห้วยลาดน้ำเต้าที่ไหลลงสู่คลองน้ำจืดทางขอบด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพื้นที่โครงการฯ

2. พื้นที่ป่าชายเลน (Mangrove Swamp) พบบริเวณปากน้ำคลองแฉะ ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของพื้นที่โครงการฯ มีความกว้างประมาณ 200 เมตร ยาวประมาณ 2-3 กิโลเมตร

3. พื้นที่สันทราย (Sand Dune) เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของโครงการฯ เป็นสันทราย หรือพื้นที่หาดทรายเก่า มีลักษณะพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชันไม่เกิน 2 เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้บางแห่งใช้ปลูกมะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ และเป็นที่ตั้งของบ้านเรือน บางแห่งเป็นที่รกร้างว่างเปล่า มีเสมีคหรือหญ้าขึ้นอยู่ทั่วไป

4. พื้นที่ดอน (Upland) ส่วนใหญ่จะพบอยู่ทางตอนใต้ของพื้นที่โครงการฯ และบริเวณถัดจากคลองน้ำจืด พื้นที่ส่วนใหญ่จะใช้ปลูกยางพาราและไม้ผล

5. พื้นที่ราบต่ำ (Lowland) เป็นพื้นที่ดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียว ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับทำนา จะพบอยู่บริเวณถัดจากคลองน้ำจืดทางตอนใต้ของพื้นที่โครงการฯ

แผนที่แสดงที่ตั้ง โครงการพัฒนาพื้นที่พรุแหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลบุโหละบุโย อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์แผนที่

ที่ตั้งโครงการ

5322 IV

ระวางแผนที่

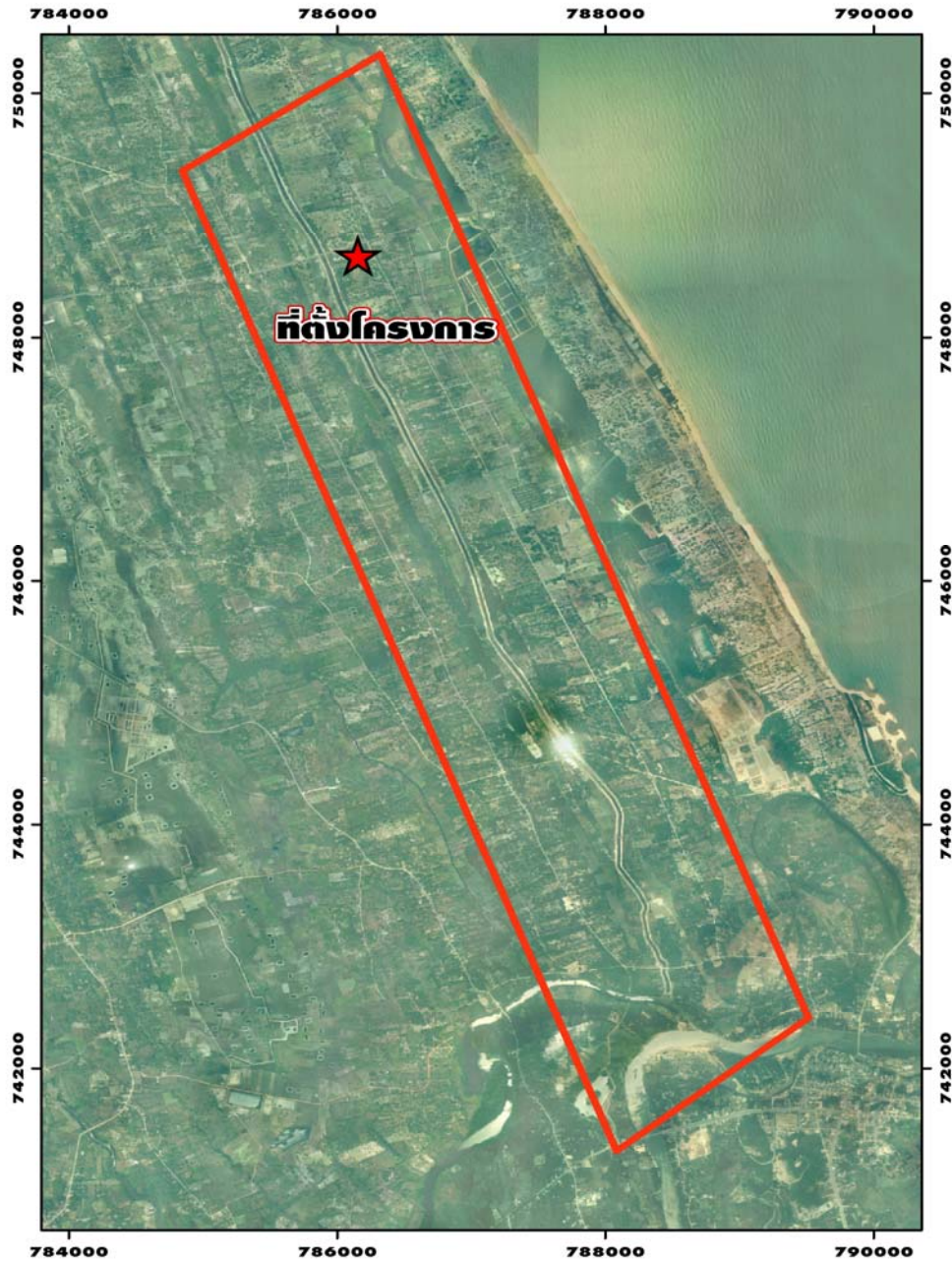

มาตราส่วน 1:40,000

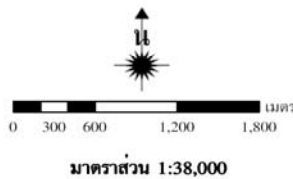

ส่วนระบบข้อมูลแผนที่ดินและภาคอาหารพืช
สำนักสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน
กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2553

แผนที่แสดงผังการใช้ที่ดิน โครงการพัฒนาพื้นที่พรมแม่
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลบุโละบุโย อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์แผนที่
ที่ตั้งโครงการ

ส่วนระบบข้อมูลแผนที่ดินและธาดูอาหารพืช
สำนักสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน
กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2553

5. ระยะเวลาดำเนินการ

ศพท. เริ่มดำเนินการ พ.ศ. 2535 - พ.ศ. 2550

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี เริ่มดำเนินการ พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบัน

6. ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

ดำเนินการโดยศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง (ศพท.) มาโดยตลอด สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี ไม่มีงบประมาณโดยเฉพาะ จึงใช้งบปกติดำเนินการขยายผล สนับสนุนโครงการพัฒนาที่ดินอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กิจกรรมดำเนินการปี พ.ศ. 2550 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ดำเนินการดังนี้

1. สาธิตการใช้ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ จำนวน 55 ไร่
2. ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ จำนวน 100,000 กล้า
3. ไถเตรียมพื้นที่
 - บ้านบางเก่า หมู่ที่ 4 ตำบลบางเก่า อำเภอสายบุรี จำนวน 100 ไร่
 - บ้านบาละ หมู่ที่ 5 ตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จำนวน 200 ไร่
4. ชุดคลองระบายน้ำ พร้อมฝังท่อ
 - ท่อ ขนาด 30X100 ตารางเมตร จำนวน 100 ท่อ
 - ท่อ ขนาด 60X100 ตารางเมตร จำนวน 100 ท่อ

ชุดคลองระบายน้ำที่บ้านบาละ ตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี

กิจกรรมดำเนินการปี พ.ศ. 2551

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปัตตานี ใช้งบประมาณจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ดำเนินการดังนี้

1. เปิดป่าและปรับเตรียมพื้นที่ จำนวน 200 ไร่
2. ปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยว จำนวน 100 ไร่

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี ดำเนินการดังนี้

1. สาธิตและส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด จำนวน 50 ไร่
2. สาธิตและส่งเสริมการทำ/การใช้ปุ๋ยหมัก-ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ จำนวน 50 ไร่

เปิดป่าและปรับเตรียมพื้นที่

ปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยว

การปรับปรุงดินโดยการใช้พืชปุ๋ยสด

ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพริกไร่และพริกผักตลอดทั้งปี

เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการพัฒนาพื้นที่

7. ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

1. ทรัพยากรที่ดินได้รับการปรับปรุง และสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรได้ตลอดทั้งปี
2. เกษตรกรในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาพื้นที่ และมีรายได้ประจำตลอดปี

8. หน่วยงานรับผิดชอบ

- สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์